

z p r a v o d a j

XIX. ročník

6

2008

- 2 Editorial
Francouzské předsednictví, spolupráce Číny a EU, význam zvyšování informační gramotnosti...
- 3 200 let baccalauréatu ve Francii
Data významná pro BAC od roku 1808, podíly držitelů BAC v dané věkové skupině od roku 1880 do roku 2006, proč se předposlednímu ročníku lycea říká première.
- 4 Odliv mozků z rozvojových zemí
Mobilita afrických, asijských a latinskoamerických studentů do Evropy a Severní Ameriky. Pozitivní rysy oběhu mozků (brain circulation).
- 6 Deset doporučení pro modernizaci a zlepšení struktury profesní přípravy v Německu
Doporučení Inovačního kruhu pro profesní přípravu: zlepšení zralosti pro vzdělávání, předprofesní příprava pro znevýhodněné, zajištění optimálního přechodu do profesní přípravy, posilování profesního principu, rozšiřování vzdělávací základny, zlepšení dostupnosti, druhá šance pro získání kvalifikace, otevření se Evropě, posilování duálního systému, vzdělávací politika orientovaná na budoucnost.
- 10 Historie Evropského rámce kvalifikací (EQF)
Co se očekává od EQF, společné deskriptory pro kvalifikace, spojení mezi Boloňským a Kodaňským procesem, národní rámce kvalifikací.
- 14 Co nového v časopisech
Formation Emploi, 2008, No. 101.
- 15 Nové knihy v knihovně
- 16 Znovuobjevené knihy
- 16 Zajímavé internetové adresy
Český klub skeptiků, IVIG – informační vzdělávání a informační gramotnost.

Příloha I/2008: Odborné vzdělávání v Portugalsku

Editorial

Od 1. července se předsednictví Evropské unie ujímá Francie. Logo francouzského předsednictví, které vidíte na obrázku, ilustruje silné spojení Francie a Evropské unie. Symbolizuje závazek předsednictví jednat v zájmu všech Evropanů. Obsahuje barvy vlajek všech členských států EU a nápisy „Francouzské předsednictví – Evropská unie“ ve všech jazycích. Na webových stránkách předsednictví se tyto nápisy pohybují, ztrácejí se a znovu objevují.

V lednu 2009 převezme žezlo evropského předsednictví Česká republika. Zároveň začne probíhat výměnný jazykový program Číny a EU „EU WINDOW“ plánovaný na léta 2009–2013. Tak krátká doba nemůže stačit k tomu, aby se evropští začátečníci naučili nejběžnější znaky, např. “欧盟之窗” (pravděpodobně EU WINDOW). Program však umožní 200 evropským učitelům čínštiny a 400 ředitelům škol z členských států EU, aby zlepšili své znalosti čínského jazyka a kultury. V březnu 2009 bude v Pekingu uspořádána konference o jazycích. Čína je zapojena do programu Erasmus Mundus, v jehož rámci studuje v Evropě 450 čínských studentů a 20 čínských univerzit se účastní partnerství s konsorcií Erasmus Mundus.

Portugalština je ve srovnání s čínštinou mnohem přístupnější. Můžete se o tom přesvědčit v příloze tohoto čísla, která přináší informace o odborném vzdělávání v Portugalsku. Některé výrazy jsou v závorce uvedeny v originálním znění, z něhož je patrný latinský původ portugalštiny. Jsou však i slova, která překvapí. Víte například, co znamená zvukomalebné slovo madeira s malým počátečním písmenem? Odpověď najdete v rubrice Nové knihy v knihovně u Portugalsko-českého slovníku.

Portugalci mají slavnou a dlouho námořní historii a zřejmě nemají problémy ani se současným odborným vzděláváním námořníků a se vzájemným uznáváním průkazů způsobilosti námořníků v rámci EU. Evropská komise totiž kárá jen Kypr, Českou republiku a Spojené království za to, že v rozporu s dohodou nezačlenily směrnici z roku 2005 do národních právních předpisů. Cílem směrnice je zlepšit obraz evropské námořní dopravy a přilákat do tohoto odvětví mladé lidi. Směrnice podporuje profesní mobilitu námořníků v rámci EU a zároveň zabezpečuje řádné dodržování úmluv Mezinárodní námořní organizace (IMO). O tom, že i vnitrozemské Československo mělo svou námořní historii, i když nesrovnatelně kratší, jsme psali v editorialech prosincového čísla.

Velká pozornost se u nás věnuje zvyšování informační gramotnosti, jak o tom svědčí aktivity odborné komise pro informační vzdělávání a informační gramotnost (IVIG) – viz rubrika Zajímavé internetové adresy. Komise se zabývá především informační gramotností vysokoškoláků, ti však již přicházejí s informačním vzděláním ze střední školy a určitá návaznost s kurikuly středních (odborných) škol by nebyla na škodu. Zvyšující se celosvětová poptávka po internetových službách znamená, že pokud se nepřijmou žádná opatření, bude brzy nedostatek adres. Proto by uživatelé a poskytovatelé Internetu měli být motivováni k přijetí nejnovějšího internetového protokolu (IP verze 6 neboli IPv6), který poskytne větší prostor pro adresy podobně, jako když se ve 20. století prodlužovala telefonní čísla.

Švýcarský inženýr George de Mestral přišel na myšlenku suchého zipu v roce 1948 a svůj vynález si nechal patentovat v roce 1955. Tolik hádanka z minulého editoriale. Letní dvojčíslo Zpravodaje vyjde 20. srpna.

AK

200 let *baccalauréat* ve Francii

Francouzská obdoba maturitní zkoušky se jmenuje *baccalauréat* (BAC) stejně jako vysvědčení, které stvrzuje složení zkoušky. *Baccalauréat* byl zaveden v roce 1808. Francouzský časopis *Le Monde de l'éducation* se věnoval dvoustému výročí BAC v letošním červnovém čísle, ze kterého jsme čerpali informace pro tento článek.

Stručná historie BAC

1808 17. března 1808 byl BAC uzákoněn císařským dekretem Napoleona I. Bonaparta, který v době své vlády úspěšně reformoval starý systém školství. Zkouška v té době byla pouze ústní.

1821 Vytvoření BAC věd (*baccalauréat ès sciences*).

1830 Zavedení první písemné zkoušky (francouzská kompozice nebo překlad).

1853 Zavedení zkoušky z živého jazyka.

1874 BAC z humanitních předmětů (*baccalauréat ès lettres*) byl rozdělen do dvou řad zkoušek skládaných v intervalu jednoho roku (původ dvou částí).

1946 Zavedení sedmi řad první části (čtyř klasických, dvou moderních, jedné technické).

1953 Vytvoření technické řady B. Nahrazení zkouškového období v září prověřovací ústní zkouškou (*un oral de contrôle*).

1963 Vytvoření zkušební zkoušky (*un examen probatoire*) na konci předposledního (*première*) ročníku střední školy (*à la fin de la 1re*).¹

1968 Vytvoření nových řad zkoušek – A: filozofie-humanitní předměty; B: ekonomická a sociální; C: matematika a fyzikální vědy; D: matematika a přírodní vědy; E: matematika a technika.

Vytvoření technologického *baccalauréat* (*baccalauréat technologique*).

1969 Vytvoření řady D: agronomické a technické vědy. Ustanovení „předřazených“ ústních a písemných zkoušek z francouzštiny (*épreuves anticipées de français*) na konci předposledního ročníku střední školy.

1985 Vytvoření profesního bakalauréatu (*baccalauréat professionnel – Bac pro*).²

1993

Vytvoření nových řad všeobecného *baccalauréat* (*baccalauréat général*): ES – ekonomický a sociální; L – literární (*littéraire*) a S – přírodovědný (*scientifique*).

2001 První účinky reformy lycea na „předřazené“ zkoušky konané na konci předposledního ročníku střední školy v L a ES:

v L: zavedení dvou nových zkoušek: písemné z přírodovědného vzdělávání a písemné z matematiky-informatiky;

v ES: kromě zkoušek z francouzštiny písemná zkouška z přírodovědného vzdělávání.

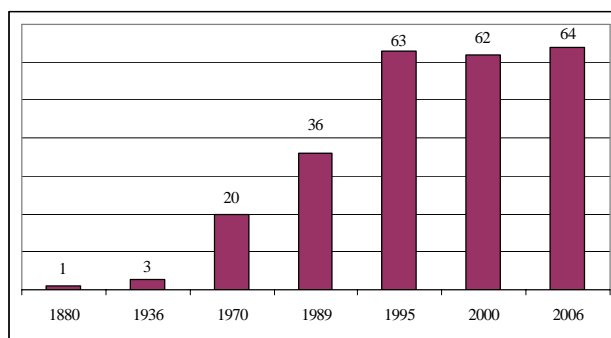
2003 V S: zavedení zkoušky hodnotící schopnosti provádět pokusy ve fyzikálních a chemických vědách.

2005 V ES: zavedení zkoušky hodnotící schopnosti provádět pokusy ve vědách o životě a zemi.

BAC v číslech

Baccalauréat byl počátkem 20. století ještě výjimečným osvědčením, od té doby však počty držitelů tohoto osvědčení, francouzsky nazývaných *bacheliers* a *bachelières*, velmi vzrostly. Dříve byl *baccalauréat* při hledání dobrého zaměstnání výhodou, nyní je podmínkou.

Podíl držitelů BAC ve věkové skupině; od roku 1880 do roku 2006, v procentech

Baccalauréat v roce 2008

Počet kandidátů: **615 000**. (V roce 2007: 621 000. Z toho 63 % *Bac* všeobecný, 27 % *Bac* technologický, 20 % *Bac pro*.)

Nejmladší kandidát: **12 let**. Nejstarší kandidát: **70 let**.

Počet zkušebních středisek v lyceích: **4366**.

Počet zpracovaných témat: **4000**.

Počet písemných prací k opravám: **4 milióny**.

Počet opravovatelů a zkoušejících: **127 685**.

Průměrné náklady na jednoho kandidáta: **62,6 eur**.

Průměrná odměna za opravu 1 písemné práce: **1,67 eur**.

Anna Konopásková

¹ *Kladete-li si otázku, proč se předposlednímu ročníku říká první (première), pak je tu vysvětlení od Květy Goulliové: ISCED 2 se vyučuje na collège, které má 6., 5., 4. a 3. třídu. V této logice má pak lycée (ISCED 3) třídu druhou, první a „terminale“.*

² *Viz též Profesní bakalauréat ve Francii. Zpravodaj, 2006, č. 5, s. 6-8.*

Pramen: BAC 1808-2008. Un monument en péril. Le Monde de l'éducation, 2008, No. 370, p. 24-54.

Odliv mozků z rozvojových zemí

Každým rokem opouštějí desítky tisíc vysoce kvalifikovaných odborníků a vědců rozvojový svět a hledají lepší kvalitu života v zemích na sever od rovníku. Většinu z nich lákají lepší kariérní vyhlídky, platy a životní podmínky. Vysokoškolský titul je nejbezpečnější propustkou z nestabilního politického prostředí.

Ohromující čísla

Míra tohoto úniku lidského kapitálu je podle Hospodářské komise OSN pro Afriku a Mezinárodní organizace pro migraci obrovská. V letech 1960-1975 odešlo z Afriky do průmyslově vyspělých zemí odhadovaných 27 000 kvalifikovaných Afričanů. V období let 1975-1984 toto číslo vzrostlo na 40 000. Od roku 1990 opouští Afriku každoročně přinejmenším 20 000 kvalifikovaných lidí, kteří by mohli doma pracovat ve veřejných službách a vyžadovat větší demokracii a rozvoj.

Odliv mozků se netýká jen Afriky nebo obecně rozvojových zemí. Migrace kvalifikovaných lidí mezi západními zeměmi je také na vzestupu jako přechodný tok vysokoškolských studentů, výzkumných pracovníků, manažerů a odborníků v informačních a komunikačních technologiích (IKT). Hlavními destinacemi jsou Evropská unie, Severní Amerika, Japonsko, Kanada a Austrálie. Spojené státy jsou však podle OECD stále nepřitažlivější. Od začátku 90. let přijelo do USA v rámci dočasného vízového programu H1B kolem 900 000 vysoce kvalifikovaných odborníků (hlavně pracovníků v IKT) z Indie, Číny a z Ruské federace. Program byl vytvořen proto, aby umožňoval najímat zahraniční odborníky na šestileté období. Významným zdrojem kvalifikovaných migrantů pro podniky je vysokoškolské vzdělávání; čtvrtina držitelů dočasných víz předtím studovala na univerzitách v USA.

Zvyšování nákladů

Náklady této ekonomické migrace pokud jde o lidský rozvoj a obecné blaho jsou nevyčísitelné. Vlády využívají skrovné prostředky k podpoře vzdělávání a specializované odborné přípravy pracovníků, kteří potom odejdou a s nimi i ekonomický potenciál a sociální vliv. Mezitím se tytéž vlády snaží naplnit místa ve veřejných službách a potýkají se s nedostatkem kvalifikovaných sil v klíčových hospodářských sektorech.

Například v Latinské Americe jsou vysoké počty studentů medicíny, země v regionu však trpí chronickým nedostatkem lékařů. Národní lékařská sdružení v některých afrických zemích varují, že nedostatek kvali-

fikovaných lidí ohrožuje samotnou existenci zdravotnických služeb, protože lékařská péče a zdravotnická zařízení jsou dostupná jen bohatým. Země jako Ghana a Nigérie jen bezmocně přihlížejí tomu, jak jejich lékaři a sestry odcházejí na lépe placená místa v Evropě a v Severní Americe. Rozvojové země mají také kritický nedostatek inženýrů, kteří mohou navrhovat projekty infrastruktury a dohlížet na ně, i výzkumných pracovníků a vědců, kteří mohou hledat cesty vpřed v oblastech obecného blaha, včetně zdravotnictví a vzdělávání. Experti se shodují v tom, že je třeba něco udělat s nedostatkem klíčových pracovníků v rozvojových zemích. Otázkou je, co.

Mnozí tvrdí, že vlády, které zažívají velký odliv odborných pracovníků, by měly zavést stimulační opatření, např. daňové a sociální zvýhodnění, aby omezily míru migrace. Také se navrhuje, že přijímající země by měly přestat přijímat pracovníky z nejzranitelnějších sektorů trhu práce v zemích jižní polokoule.

Na druhé straně by omezení migrace z některých regionů nebo zemí mohlo nadělat víc škody než užítku. Reakce na tuto situaci, která usiluje o podporu rozvoje zemí třetího světa, nesmí zahrnovat omezení, která porušují základní lidská práva a svobodu jednotlivce.

Afričtí studenti jsou nejmobilnější na světě

Podle zprávy Statistického ústavu UNESCO (UIS) jsou vysokoškolští studenti ze Subsaharské Afriky nejmobilnější na světě; každý šestnáctý studuje v zahraničí.

V letech 1999 až 2004 se počet mobilních studentů zvýšil o 41 %; z 1,75 na 2,5 miliónu. To neznamená, že cestuje relativně více studentů, spíše to odráží rychlou expanzi vysokoškolského vzdělávání, protože ve stejné době se počet studentů zvýšil zhruba o 40 %.

Šest zemí hostí 67 % světových mobilních studentů: USA 23 %, Spojené království 12 %, Německo 11 %, Francie 10 %, Rakousko 7 % a Japonsko 5 %.

Pozitivní síla

Podle názoru některých zainteresovaných stran a odborníků je třeba změnit náhled na odliv mozků – opustit negativní pojetí odlivu mozků a začít mluvit o oběhu mozků (*brain circulation*). Do začátku 90. let byl

odliv mozků považován za trvalou migraci kvalifikovaných lidí z rozvojového světa na Sever. Nyní se vlivem mobility na hospodářský a společenský pokrok dospívá k poznání, že cirkulace kvalifikací a pracovních sil může být pozitivní silou v urychlování rozvoje.

Mezinárodní migrace může být prospěšná lidem ve vysílajících i přijímajících zemích, přináší akumulaci kvalifikací a zkušeností a přenos znalostí a technologie prostřednictvím sítí a kontaktů. Mnohé globální zisky z migrace (vytváření a přenos znalostí, výchova kvalifikovaných a vzdělaných pracovních sil a posilování obchodních svazků) sdílejí do určité míry obě strany rovnice.

Partneři v místním rozvoji

Mnozí emigranti již značně přispívají národnímu hospodářství v zemi svého původu tím, že posílají peněžní podporu svým rodinám. Například Ghaňané žijící v zahraničí přispívají ročně ghanskému hospodářství zhruba 400 milióny USD, to znamená, že jsou čtvrtým nejvyšším zdrojem zahraniční měny.

Mnozí další by rádi využili své zkušenosti, dovednosti a kapitál a stali se skutečnými partnery v místním a národním rozvoji. To platí i v případě, že životní podmínky a někdy i politická nestabilita a porušování lidských práv zapřičiňují, že se nechtějí vrátit do své vlasti.

Pro tuto skupinu je virtuální účast na budování národa nyní usnadňována interaktivní technologií, která umožňuje sdílení znalostí i přeměnu specializované odbornosti na ekonomický, sociální a kulturní kapitál.

Sítě diaspory poskytují příležitost transformovat odliv mozků do nového afrického mozkového trustu. Obrázek v úvodu symbolizuje internetové televizní vysílání pro Afriku.¹

Starosti univerzit

Odlivu mozků způsobuje velké starosti univerzitám, protože se musejí přizpůsobovat mobilním a konkurenčním trhům práce.

Důležitost, která je připisována vědeckým a technickým znalostem alespoň v průmyslově vyspělých zemích, způsobuje, že univerzity musí konkurovat průmyslu a soukromým institucím výzkumu a vývoje tak, aby přilákaly kvalifikované zaměstnance a vědce.

Kromě toho finanční omezení v akademické infrastruktuře odvádějí absolventy a výzkumné pracovníky do soukromého sektoru. Tento trend se zrychluje, protože univerzitní platy jsou mnohem nižší než platy vyšších manažerů v soukromých podnicích. Neschopnost přilákat nebo udržet kvalifikované učitele má

hluboký negativní vliv na systémy vysokoškolského vzdělávání v rozvojovém světě.

Co by přimělo talentované studenty, výzkumné pracovníky a učitele k tomu, aby zůstali? Nejspíše lákavé akademické a kariérní příležitosti.

To není jednoduché pro nedostatečně financované systémy vysokoškolského vzdělávání. Nejpodnikavější univerzity však nyní vidí, jak mohou měnit strukturu financování a mandát k poskytování služeb obrátit ve svůj prospěch. Jedním řešením je nasměrovat výzkum do oblastí poskytujících vysokou pravděpodobnost vynikající akademické kvality pro učitele i celodenní placená zaměstnání pro absolventy.

Na příklad na univerzitě Makerere v Ugandě přizpůsobilo ministerstvo zemědělství bakalářské studium místnímu světu práce. Rozšířené služby poskytované univerzitou na oplátku stimulovaly domácí investice do univerzitní infrastruktury a výzkumu a vývoje.

V Indii dosáhl úspěch partnerství mezi univerzitou a průmyslem, družebního uspořádání s technologickými instituty ve Spojených státech a přenosu technologie a znalostí vedený indickou diasporou v Silicon Valley téměř folklorního statusu ve vybudování indického průmyslu IKT v regionu Bangalore.

Univerzity také čerpají z myšlenky cirkulace mozků a chtějí vytvořit nové učební uspořádání, které udrží nebo přiláká nazpět nejlepší učitele a studenty. Existující bakalářské kurzy by mohly být doplněny krátkým obdobím specializovaného a intenzivního studia v zahraničí. Výměnné programy zároveň povzbuzují vyučující a výzkumné pracovníky k tomu, aby se dočasně vrátili do své vlasti a poskytli řadu přednášek nebo odborné rady k rozvojovému projektu.

Iniciativa UNESCO s názvem Akademici na druhé straně hranic (*Academics Across Borders – AAB*) má usnadnit krátkodobou dobrovolnickou službu pro penzionované akademiky a profesory z rozvojových zemí, kteří jsou ochotni pomáhat učitelům na vybraných univerzitách v zemích svého původu.

Projekt UNESCO/Hewlett Packard v jihovýchodní Evropě je dalším inovativním programem zaměřeným na stimulování vědeckého nebo podnikatelského prostředí nezbytného pro vynikající akademickou kvalitu. Nabízí studentům uvažujícím o emigraci platformu, která jim umožní zůstat v kontaktu s předními autoritami v oboru, především prostřednictvím přístupu do zahraničních knihoven a spoluprací s příslušníky vlastního národa v zahraničí. Tím se podaří snížit počet těch, kteří odejdou ze své domoviny nadobro.

Je odliv mozků nevyhnutelný? Hospodářská komise OSN pro Afriku a Mezinárodní organizace pro migraci varují, že v budoucnu může být ještě těžší udržet kvali-

fikované odborníky v rozvojových zemích. Očekává se, že vzhledem ke klesající míře porodnosti a stárnutí obyvatelstva, poptávka po pracovní síle v zemích Severu poroste. A v globalizovaném světě, který podporuje volný pohyb kapitálu, bude obtížné omezovat volný pohyb kvalifikovaných pracovních sil.

Úkolem pro politické činitele je nalézt inovativní strategie, které by mohly čelit této situaci. Mohou pokračovat v používání IKT pro budování kapacity zejména na univerzitách. Vlády by měly především

uvolnit potenciál svých společenství v diaspoře tak, aby diaspora mohla hrát významnou roli v rozvoji dané země.

Přeložila Anna Konopásková

---

¹ <http://www.africast.com/>

Pramen: From brain drain to brain gain. Education Today, October 2006 – January 2007, No. 18, p. 4-7.

Deset doporučení pro modernizaci a zlepšení struktury profesní přípravy v Německu

Inovační kruh pro profesní přípravu (*Innovationskreis berufliche Bildung – IKBB*) vypracoval v červenci 2007 směrnice, které se mají zařadit do nové národní iniciativy spolkové vlády v oblasti poskytování kvalifikací, jež přesahuje oblast vzdělávání.

Vzdělávací politika se musí přizpůsobovat demografickému, hospodářskému, technologickému a mezinárodnímu vývoji. Úkolem IKBB, založeného v dubnu 2006, bylo vypracovat doporučení a návrhy pro zlepšení vzdělávací politiky. Těžiště spočívalo na vytvoření lepších přechodů mezi duálním systémem a ostatními dílčími systémy profesní přípravy a mezi profesní přípravou, školami a vysokými školami.

Členové IKBB byli povoláni jako osobnosti veřejného života na základě svých kompetencí v profesní přípravě, nikoliv jako zástupci určitých institucí. IKBB je zajedno v základním hodnocení:

Profesní příprava v Německu je atraktivní a široce uznávaná. Duální systém poskytuje vysoce kvalitní profesní kvalifikaci, má vysokou míru přechodů na trh práce a zmírňuje nezaměstnanost mládeže. Duální profesní příprava se stále přizpůsobuje měnícím se demografickým, hospodářským, technologickým podmínkám a úkolům vzdělávací politiky.

Demografie: Stoupající počty absolventů škol povedou ve starých spolkových zemích ještě zhruba do roku 2012 ke stoupající poptávce po učebních místech. V nových spolkových zemích počet absolventů škol do roku 2011 značně poklesne. To znamená uvolnění napětí na trhu vzdělávání v nových zemích a pokračující velkou poptávku ve starých zemích s patřičnými důsledky pro regionální nabídku vzdělávání.

Strukturální změna: Změna od industriální ke znalostní společnosti a společnosti služeb se dále zrychluje. Ruší se pracovní místa v primárním a sekundárním

sektoru a roste terciární sektor (např. služby pro podniky a osobní služby). To má bezprostřední účinky na trh práce. Je třeba včas identifikovat odvětví s novými či měnícími se potenciály v zaměstnávání.

Celoživotní vzdělávání: Poločas rozpadu znalostí a dovedností se při rychlých technologických změnách stále zkracuje. Lidé zůstávají déle výdělečně činní. Význam vzdělávání a dalšího vzdělávání roste stejnou měrou. Důležité je tyto dvě oblasti více provázat.

Prostupnost vzdělávacího systému: Celoživotní vzdělávání znamená zařídit propustnost mezi jednotlivými dílčími oblastmi vzdělávání. To by mělo také pomoci při uspokojování rostoucí poptávky po absolventech vysokých škol.

Šance vzdělávat se pro všechny: Otevřít všem mladým lidem, kteří se chtějí vzdělávat a jsou toho schopni, možnost nastoupit do profesní přípravy a pokračovat pak v dalším vzdělávání. Zvýšit podíl absolventů vysokých škol. Integrovat mladé lidi se slabšími výsledky v učení do vzdělávání, získávání kvalifikací a zaměstnání. Redukovat počet studentů, kteří nedokončí školu. Nabízet stoupajícímu počtu starých uchazečů nové profesní perspektivy pomocí inovačních forem poskytování kvalifikace.

IKBB předkládá tato doporučení a realizační návrhy:

Zvýšit počet absolventů škol – zlepšit zralost pro vzdělávání

Převážná většina mladých lidí vstupuje po ukončení všeobecně vzdělávací školy do podnikového, mimopodnikového, školního nebo vysokoškolského vzdělávání. U části absolventů školy se v podnikové praxi

potvrzuje nedostatečná zralost pro vzdělávání. Náprava je úkolem pro domov, školu i hospodářskou sféru. Profesionální příprava však má zvláštní integrační sílu i pro mladistvé se špatnými startovními šancemi.

- Opatření ke zlepšení zralosti mladých lidí pro vzdělávání, která již byla zavedena, je třeba zintenzivnit.

- Je třeba posilovat profesionální orientaci a zralost pro vzdělávání podle návodu, který společně vypracovali partneři Národního paktu pro vzdělávání s Konferencí ministrů kultury (KMK), a uplatňovat katalog kritérií zralosti pro vzdělávání vypracovaný partnery v paktu.

- Cílem je do roku 2010 snížit počet žáků, kteří předčasně opouštějí školu na polovinu. KMK, Spolkové ministerstvo školství a výzkumu (BMBF) a Spolková agentura práce (BA) k tomu vypracují jednací rámec. Členové IKBB budou tyto iniciativy podporovat.

- Je třeba zlepšit management přechodu mezi školou a profesionální přípravou a podporovat koordinované strategie v regionech. Při tom by se měla posilovat spolupráce mezi hospodářskou sférou a všeobecně vzdělávacími školami, které významně přispívají k profesionální orientaci mladých lidí. Konkrétně se musí rozšiřovat partnerství mezi školou a hospodářskou sférou a mentorské modely. Vyučující by měli hledat pravidelný kontakt s podniky, aby se „z první ruky“ informovali o provozních procesech a profilech povolání.

- Je třeba podporovat iniciativy spojující školní výuku a praktické zkušenosti, např. v rámci praktických tříd. Do toho lze zapojit i vzdělávací zařízení. BMBF zkoumá cílené využívání současných kapacit nadpodnikových míst profesionální přípravy pro včasnou profesionální orientaci žáků všeobecně vzdělávacích škol.

- Opatření BA by se měla více orientovat na prevenci a poradenství. K tomu patří adekvátní personální vybavení profesionálního poradenství a pravidelná profesionální orientace ve školách.

Optimalizovat předprofesionální přípravu pro znevýhodněné – nově uspořádat struktury podpory

Velký počet opatření na podporu znevýhodněných, zvláště v předprofesionální přípravě, musí Spolek, země a regiony lépe vzájemně koordinovat a více zaměřovat na praxi.

- Regionální koncepce, kde aktéři spolupracují podle místních podmínek, jsou slibné. BMBF proto bude od konce roku 2007 na místě podporovat celostátně soustředěné regionální iniciativy a sítě pro optimalizaci a koordinaci nástrojů na podporu znevýhodněných.

- Prospěšné jsou dodatky v sociálním zákoníku o nutném sociálně pedagogickém doprovodu znevýhodněných při přípravě na povolání a vstupních kvalifikacích a administrativní a organizační podpoře malých a

středních podniků při předprofesionální přípravě, profesionální přípravě a o vstupních kvalifikacích znevýhodněných mladistvých. Spolkový ústav odborného vzdělávání (BIBB) a Ústav pro výzkum trhu práce a povolání by měly shromažďovat aktuální údaje o existujících strukturách podpory a vypracovat přehled o podpůrných programech z hlediska přechodu do profesionální přípravy a do zaměstnání i nákladů na profesionální přípravu.

- Zvláštní prioritou je podpora profesionální integrace mladistvých s migračním zázemím. Do této podpory se má zapojit rostoucí počet podnikatelů s migračním zázemím a přitom se má pokračovat v aktivitách, jako je např. iniciativa *Aktivně pro učební místa*.

Optimalizovat přechody – zajišťovat cesty do profesionální přípravy

Je třeba značně zredukovat počet „starých“ uchazečů, kteří dosud tvoří více než 50 % uchazečů hlášených u agentur práce, a využívat přitom osvědčené nástroje: poskytování vstupních kvalifikací, a vytváření kvalifikací nových forem – návazných a započítatelných.

- Stavební kameny profesionální přípravy představují způsob, jak vytvořit most do profesionální přípravy pro staré uchazeče. Má být vytvořen systém vzdělávacích kamenů v 10-12 důležitých profesích duálního systému, s jehož pomocí se má starým uchazečům otevřít cesta k regulárnímu duálnímu vzdělávání s možností započítání již získaných kvalifikací nebo přípuštění k externí zkoušce organizované komorou. V obou případech je cílem ukončení duální profese. Iniciativa bude doprovázena novým programem BMBF, s jehož pomocí bude zkoušení stavebních kamenů od konce roku 2007 probíhat v Německu ve 25 pilotních regionech.

- Vypracované stavební kameny lze využít také při vstupních kvalifikacích, při doplňování kvalifikace mladších zaměstnanců a v následném kvalifikování.

- K integraci starých uchazečů může dále pomoci zvýšení počtu míst pro praxi u vstupních kvalifikací z 25 000 na 40 000, otevření doprovodné pomoci podle sociálního zákoníku pro podnikové vzdělávání a při doplňování kvalifikací u mladých dlouhodobě nezaměstnaných bez ukončeného odborného vzdělání.

Posilovat profesionální princip – urychlovat flexibilitu profesionální přípravy

Je třeba posilovat duální systém, který kombinací práce a učení zajišťuje nutnou a hodnotnou kvalifikaci odborných pracovníků. Budoucnost duálního systému zajistí navrhovaná strukturální vylepšení.

- Strukturované vertikální a horizontální přechody na rozhraních duálního systému, k nimž lze využít možnost započítávání výsledků z profesionálních škol a připuštění absolventů profesionálních škol ke zkouškám organizo-

vaným komorami, jež byly vytvořeny reformou zákona o odborném vzdělávání. Tam, kde to bude smysluplné, lze pro lepší přechody používat koncept vzdělávacích stavebních kamenů.

- Učební plány v duálním systému by se měly více přeorientovat na popis kompetencí. Tím se posílí zaměření na jednání v profesní přípravě.

- Řád profesní přípravy, který zahrnuje zhruba 350 učebních oborů, je třeba modernizovat. Nabídku profesní přípravy uspořádat transparentněji, efektivněji a flexibilněji, např. rozdělením obsahů vzdělávání do kompetenčních úseků. U učebních oborů, které byly vytvořeny v příbuzných oblastech činností, s pomocí hospodářské sféry a odborů přezkoumat strukturování do profesních skupin se společnou kmenovou kvalifikací a s možností návazné nástavbové specializace. Měl by se přitom brát ohled na specifické oborové skutečnosti, které hovoří pro „monoprofese“. Doba profesní přípravy a učební smlouvy zůstávají nedotčeny.

- Při novém zařazení učebních oborů by se měly při brát v úvahu určité zásady. Např. poskytování obsahu pokud možno nejširšího profilu povolání relevantního pro trh práce, volba získání dodatkových kvalifikací a otevřenost nově zařazených profesí pro co nejužší provázání profesní přípravy a dalšího vzdělávání.

- Využívat při zkoušení podnikové *know-how*, tzn. nadále zajišťovat spolupůsobení podnikových odborníků ve zkušebních výborech jako čestný úřad. Komory a spolupracující podniky by měly více využívat možnosti zkušebních výborů opatřovat si „znalecká stanoviska“.

- Posilovat kvalitu mistrů odborné výchovy a zkoušejících. BMBF již provádí některé programy a iniciativy. Hodnotná profesní příprava předpokládá adekvátní odbornou a pedagogickou kvalifikaci mistrů odborné výchovy.

Rozšiřovat vzdělávací základnu – efektivně využívat vzdělávací kapacity

- V tarifních smlouvách partneři v rámci tarifní autonomie vytvořili úpravy pro zajišťování, podporu a zvyšování podnikového vzdělávání. Vzhledem k předpokládanému demografickému vývoji by se měly udělat další úpravy pro zajištění rezerv v odborných silách.

- Je nutné zařídit podporu vzdělávací struktury pokud možno spojené s podniky. BMBF bude nadále rozvíjet program **JOBSTARTER** a v regionech se mají uplatňovat podpůrná opatření ve vzdělávacím procesu pro malé a střední podniky a pro mladé podniky.

- Cílené odvětvové kampaně by měly pomoci zavádět a upevňovat vzdělávací kulturu duálního systému v inovačních odvětvích, v odvětvích spojených s výzkumem i v rostoucích odvětvích, např. v oblasti služeb.

- U současných a nových programů na podporu vzdělávání by se mělo zkoumat, jak získat větší počet vzdělávacích kapacit. U řemeslných profesí by se měly lépe využívat možnosti nadpodnikových učebních míst.

- V době nadačního boomu by se měly iniciovat nové nadace zaměřené na profesní přípravu a současné nadace motivovat tak, aby své aktivity převedly na akční pole profesní přípravy, které je dosud jako nadační účel málo zastoupeno. Účelem je hlavně podpora inovace a regionálního rozvoje. BMBF bude iniciovat uspořádání celostátní nadační konference na jaře roku 2008.

Zlepšit prostupnost – zajistit návaznost ukončeného odborného vzdělání

Úkolem vzdělávací politiky je vytvořit adekvátní a rovnocenné šance ve vzdělávání, uskutečňovat provázanost profesní přípravy a dalšího vzdělávání a zvyšovat prostupnost mezi vzdělávacími oblastmi.

- Dodatkové kvalifikace by se měly dále rozšiřovat na rozhraní mezi profesní přípravou a dalším vzděláváním tak, aby nadaní mladí učni mohli mít započítané dílčí absolvování učiva a závěrečných zkoušek z dalšího vzdělávání již během profesní přípravy.

- V odborném dalším vzdělávání je prostor pro rychlejší vzestup. Spolková vláda chce ve spolupráci se sociálními partnery zredukovat požadavek víceleté profesní praxe pro přijetí k dalšímu vzdělávání. Učební plány dalšího vzdělávání mají být strukturovány také modulárně a s orientací na kompetence.

- Prostupnost z profesní přípravy na vysokou školu je nedostatečná. To neplatí pouze pro přijímání ke studiu, nýbrž také pro započítávání předchozích kvalifikací tím spíše, že profesní příprava, která je v jiných státech poskytována školským systémem, probíhá v Německu častěji v duálním systému. Měly by se vytvořit diferenciované možnosti přechodu a započítávání. Vysoké školství by se mělo více orientovat na praxi. Vhodným nástrojem pro to jsou duální studijní obory.

- V transparentním a otevřeném uspořádání úprav pro přístup na vysoké školy pro lidi s odbornou kvalifikací spočívá zlepšení šancí na vzestup. KMK se bude tímto tématem zabývat s cílem dojít ke společnému základu pro všechny spolkové země.

- Vysoké školy by měly otevírat studijní obory zahrnující kvalifikace profesní přípravy a společně s hospodářskou sférou vypracovat postupy pro vstup lidí s odbornou kvalifikací a pro uznávání a započítávání této kvalifikace.

„Druhá šance“ pro získání kvalifikace – urychlit následnou kvalifikaci mladých dospělých

Zaučení a nevyučení mladí dospělí, mezi nimiž zaujímají vysoký podíl mladí lidé s migračním zázemím,

potřebují k dodatečnému získání ukončeného odborného vzdělání druhou šanci. Současné podpůrné nástroje nejsou dostatečně známé a málo se využívají.

- Zákonný kvalifikační přírůstek v rámci sociálního zákoníku *Podpora pro mladé dospělé bez ukončeného odborného vzdělání* má podporovat integraci do zaměstnaneckého systému pomocí nových možností získávání kvalifikace, až po orientaci na profesní absolutorium, rovněž s využitím vzdělávacích stavebních kamenů. Spolková vláda bude zkoumat i proveditelnost poskytování časově omezené pomoci při začleňování („kombi-učení“) za účelem integrace starých uchazečů s osobními či jinými zábrany v učení.

- Potřebné jsou nové způsoby dodatečného získávání kvalifikace, které provází profesí a orientuje se na stavební kameny, zvláště pro ty, kdo přerušili vzdělávání. BMBF připravuje v pilotních regionech iniciativu, která bude celostátně kombinovat nástroje veřejné podpory s plánováním potřeb podniků tak, že různé cílové skupiny budou moci získávat individuálně a flexibilně kvalifikace orientované jak na absolutorium, tak na potřebu a praxi podniků.

- Měl by se výrazně zredukovat podíl těch, kteří přerušili vzdělávání nebo přestoupí (kolem 20 %). To znamená více podporovat profesní orientaci a zralost pro vzdělávání již během všeobecné školní docházky, aby žáci byli lépe připraveni na požadavky běžného života a rozšířit opatření na podporu a vedení během profesní přípravy. Nový specifický podpůrný program Spolkového ministerstva pro hospodářství a technologii zaměřený na malé a střední podniky má mít také pozitivní roli. Spolková vláda bude navíc zkoumat otevření a aktivní využívání pomoci pro duální profesní přípravu provázející vzdělávání podle sociálního zákoníku. Kromě výrazné redukce počtu přerušeni vzdělávání se očekává i pozitivní efekt na nabídku učebních míst.

Evropské otevření – zlepšit mobilitu a uznávání

Německo má pro svou polohu v srdci Evropy zájem na evropské a mezinárodní orientaci profesní přípravy. Chce tomu napomoci různými opatřeními:

- Společná práce spolkové vlády, KMK, Konference rektorů vysokých škol, hospodářské sféry a sociálních partnerů při tvorbě Německého rámce kvalifikací (*Deutscher Qualifikationsrahmen – DQR*). Žádoucí je včasné zapojení podniků, vzdělávacího personálu, učících se atd. do tohoto procesu. Cílem je vytvoření DQR, který by byl orientovaný na učební výsledky, byl kompatibilní s EQF a přispíval k lepší dostupnosti mezi dílčími oblastmi vzdělávacího systému ve smyslu celoživotního vzdělávání. Práce na DQR již začaly a měly by být pokud možno dokončeny do roku 2010.

- V rámci porad Inovačního kruhu pro profesní přípravu iniciovalo BMBF program 2007-2010 pro zkoušení kreditních bodů, který má přihlížet ke zvláštnostem duálního systému a sloužit ke snazším přechodům na jeho rozhraních. Program zároveň podporuje iniciativu EU týkající se vytvoření ECVET.

- Spolková vláda a sociální partneři zahrnou při zavádění nových řádů ve větší míře mezinárodní požadavky na profesní přípravu a další vzdělávání a do roku 2008 vypracují zkušební katalog a návod pro tvorbu vzdělávacích rámcových plánů a řádů dalšího vzdělávání. Atraktivitu profesí duální profesní přípravy a dalšího vzdělávání by mohlo zvýšit doplnění dodatkových kvalifikací o označení „EU“. Společné přeshraniční závěrečné zkoušky by se měly rozšiřovat na základě zkušeností s dosavadními modely.

- Zdvojnásobení počtu zahraničních kvalifikací v profesní přípravě do roku 2015 by mělo přispět k dlouhodobé konkurenceschopnosti zaměstnanců a podniků. Spolková vláda chce navíc prodloužit dobu podporovaných výměn na šest týdnů až tři měsíce s tím cílem, že se do roku 2010 dosáhne v profesní přípravě 5000 výměn ročně. Ve stejném období by se mělo rozšiřovat přeshraniční sdružené vzdělávání a vytvořit 100 dlouhodobých a trvalých přeshraničních sdružených sítí.

Posilovat duální vzdělávání v evropském srovnání – zajišťovat potenciál na mezinárodním trhu vzdělávání

- Cíleněji uplatňovat silné stránky duální profesní přípravy v Evropě ve spojení s ostatními státy, které vzdělávají podle duálního principu, a včasěji zastupovat a hájit německé zájmy na evropské a mezinárodní úrovni. BMBF již vyvíjí s ostatními evropskými státy iniciativu pro sjednocování společných cílů a postojů.

- Německo a EU musí zaujmout na celosvětovém trhu vzdělávání pozice aktérů. Iniciativy BMBF týkající se marketingu Německa jako světového poskytovatele vzdělávání by se měly rozšířit a měla by vzniknout evropská marketingová strategie se společně vytvořenými nabídkami vzdělávání ve světových jazycích. Tím by Německo a Evropa získaly roli atraktivního poskytovatele vzdělávání na celosvětově rostoucím trhu vzdělávání. Na úrovni EU by se měl v této souvislosti zavést program pro spolupráci v odborném vzdělávání se státy třetího světa, podobný programu „Erasmus mundus“.

Vytvořit základy pro vzdělávací politiku orientovanou na budoucnost – posilovat spolupráci hospodářské sféry, vědy a politiky

- Důležité je zlepšení základů pro rozhodování ve vzdělávací politice pomocí empirických vědeckých poznatků. BMBF proto zahájilo program pro výzkum odborného vzdělávání orientovaný na aktuální úkoly

politiky odborného vzdělávání, který je koncipován konkurenčně a je otevřen všem zařízením, která se v Německu zabývají výzkumem odborného vzdělávání.

- Užší spolupráce vědy, sociálních partnerů a politiky je klíčem k uspořádání odborného vzdělávání orientovaného na budoucnost. To platí i pro posílení včasného poznávání rozvoje odvětví (monitorování sektoru) a potřeby určitých kvalifikací. BMBF proto plánuje zahájení iniciativy včasného poznávání, která se vztahuje k odvětví a kde vědecká sféra bude poskytovat poradenství a podporu v politice řádů s vzhledem k modernizaci profesní přípravy a dalšího vzdělávání.

- Je třeba vyzkoušet mezinárodní srovnávací studii v odborném vzdělávání (*Berufsbildungs-PISA*). Cílem této iniciativy BMBF je poprvé provést srovnání různých evropských systémů odborného vzdělávání orientované na výsledek. To by mohlo zvýšit status duální profesní přípravy pomocí zatížitelných výsledků vý-

zkumu na mezinárodní úrovni a při existenci společných metod měření kompetencí usnadnit zařazování kvalifikací do EQF prostřednictvím členských států. Zvláštní zájem přitom vyvolává srovnávání učebních výsledků v těch profesích, které se v Německu učí v duálním systému a v ostatních státech ve školách. Ústřední význam pro takovou studii mají testovací metody a testovací otázky, které musejí dostatečně zohledňovat přednosti duální profesní přípravy orientované na jednání a spojené s praxí.

Přeložila Jana Šatopletová

Pramen: 10 Leitlinien zur Modernisierung und Strukturverbesserung der beruflichen Bildung. Wirtschaft und Berufserziehung, 2007, Nr. 8, S. 26-32.

Historie Evropského rámce kvalifikací (EQF)

Přijetí EQF již bylo schváleno a bylo zveřejněno Doporučení Evropského parlamentu a Rady o zavedení EQF pro celoživotní vzdělání¹. EQF přispívá k modernizaci vzdělávacích systémů a vztahů mezi vzděláváním a zaměstnáním. Buduje mosty mezi formálním, neformálním a informálním vzděláváním a učením a vede k validaci výsledků učení získaných praxí. Vývoji EQF od roku 2006 do začátku roku 2007 je věnováno dvojčíslo časopisu EJVT. Zkrácený překlad úvodního článku je zde, ostatní články čísla uvedeme v srpnovém Zpravodaji v rubrice Co nového v časopisech.

Co se očekává od EQF

V Evropě, která se vyznačuje rychlým technickým a hospodářským vývojem a stárnoucí populací, získává na významu celoživotní vzdělávání. Mají-li si Evropané uchovat a rozvíjet konkurenceschopnost a sociální soudržnost, musí neustále aktualizovat své znalosti, dovednosti a kompetence tak, aby mohli získat a udržet si stabilní zaměstnání nebo profesní dráhu s dobrými vyhlídkami a vést život, který by je uspokojoval po sociální a kulturní stránce.

Celoživotní vzdělávání je často znesnadňováno nedostatečnou komunikací a spoluprací mezi různými poskytovateli vzdělávání a kompetentními orgány ve všeobecném i odborném vzdělávání a na různých úrovních uvnitř jednotlivých zemí i mezi nimi. Důsledkem toho jsou zbytečné překážky, které komplikují přístup ke vzdělávání a dalšímu vzdělávání. Pro lidi je téměř nemožné kombinovat kvalifikace a vzdělávací programy nebo studijní jednotky z různých zařízení. Ještě méně mohou spoléhat na své kvalifikace, pokud je získali mimo národní systém. To jim překáží v dal-

ším rozvoji a stojí v cestě k tomu, aby jejich schopnosti mohly hrát aktivní roli při utváření jejich života. Nedostatek opatření pro přenos kvalifikací nebo výsledků učení z jednoho vzdělávacího kontextu do druhého je zbytečnou komplikací. Omezuje mobilitu pracovníků a studentů na evropském trhu a znesnadňuje efektivní spolupráci mezi poskytovateli vzdělávání a odpovědnými orgány. Pro Evropu je stále ještě obtížné spolupracovat na mezinárodní úrovni s jinými zeměmi světa.

Očekávání, která Evropská komise a Rada ministrů školství vkládají do EQF, jsou ambiciózní a obsáhlá (Helsinské komuniké, 2006)⁸:

- EQF zvýší mobilitu za účelem vzdělávání, profesní přípravy a práce.
- EQF je nástrojem pro zlepšení srovnatelnosti kvalifikací – nahrazuje použití vzdělávacích cest a papírových kvalifikací ke srovnávání profesních kvalifikací použitím výsledků učebních procesů směřujících k danému účelu bez ohledu na to, jak, kde, kdy a jak dlouho někdo studoval; pouze popisuje, co člověk umí dělat.

- Má pomoci zlepšit realizaci již přijatých doporučení, rozhodnutí a směrnic, např. o transparentnosti (Europass), celoživotním vzdělávání a uznávání profesních kvalifikací (regulovaná povolání).
- Má být pomůckou pro překládání národních kvalifikací a systémů na bilaterální a multilaterální úrovni, např. podporovat spolupráci mezi poskytovateli vzdělávání a výměny učitelů, studentů, žáků a učňů.
- Má umožnit zlepšení srovnávacích statistik vzdělávání zpracovávaných Eurostatem a stanovování cílů pro investice do vzdělávání a profesní přípravy, např. zasahování s pomocí strukturálních fondů EU.
- Měl by být stimulem pro transparentnější zobrazování samotných systémů vzdělávání a kvalifikací (interně i externě) a pro vytváření národních rámců kvalifikací tam, kde ještě neexistují, tak, aby se různé programy staly zaměnitelnější, zejména pokud jde o profesní přípravu a vysokoškolské vzdělávání a počáteční a další profesní přípravu.

EQF je považován za důležitý krok k uskutečnění lisabonských cílů EU, zejména zvýšení konkurenceschopnosti Evropy při zajištění sociální soudržnosti a podporování evropské strategie zaměstnanosti.

Primární cílová skupina sestává z aktérů v politice a managementu na všech úrovních rozhodování, také je to však populace jako celek, tzn. vzdělávající se lidé všeho věku, pro které je stále složitější najít svou cestu nabídkou vzdělávacích programů a kvalifikací.

Společné deskriptory pro kvalifikace

Ve srovnání s pracovním dokumentem zaměstnanců Komise z roku 2005 obsahuje tento návrh určitou míru zjednodušení deskriptorů osmi úrovní kvalifikací. Ve třetí kategorii „kompetence“ jsou navrhovány soubory (osobních, profesních nebo jiných) charakteristik. V zásadě se však v povaze a obsahu deskriptorů změnilo jen málo – popis začíná kvalifikacemi, které lze získat krátce po ukončení povinné školní docházky na úrovni 1, a rozšiřuje se až na absolvování doktorandského studia na úrovni 8.

Základem je stále vymezený popis výsledků učení ve formě tří kategorií – znalostí, dovedností a kompetencí. To znamená, že neexistuje popis vstupu ve formě druhu vzdělávací instituce a délky a metod vzdělávání, nýbrž jen definice výsledků. Kategorizace vstupů je záměrně ponechána v kompetenci národních orgánů na dané úrovni. Má se za to, že pouze tímto způsobem lze posoudit odlišující se skutečnosti dneška a budoucnosti. Na naléhání sociálních partnerů bylo profesní spojení zdůrazněno zejména ve třetí kategorii. Zároveň je však uvedeno, že by se mělo ponechat na aktérech na úrovni odvětvové a oborové skupiny, aby je definovali

podrobněji. Kvalifikační rámce tohoto druhu by měly být, je-li to vhodné, vytvářeny také na evropské úrovni tak, aby doplňovaly obecný EQF způsobem, o němž se v současné době pokouší Cedefop, Rada evropských profesionálních společností pro informatiku (*Council of European Professional Informatics Societies – CEPIS*) a Evropský výbor pro normalizaci (*Comité européen de normalisation – CEN*) / Normalizační systém pro informační společnost (*Information Society Standardization System – ISSS*) v oblasti kvalifikací v informačních a komunikačních technologiích (IKT). Oborově nebo odvětvově specifické referenční rámce tohoto druhu nebudou mít podobně jako EQF následně žádný závazný účinek a stejným způsobem budou sloužit jen jako překladatelský nástroj pro kvalifikace všeho druhu bez ohledu na to, zda byly získány prostřednictvím formálních, neformálních, informálních nebo komerčních (např. oborově specifických) opatření.

Zřeknutí se popisu cest a obsahu programu a vzdělávací instituce má důsledky pro všechny členské státy – znalosti, dovednosti a kompetence, které má vzdělávací program nebo poskytovatel předat, musí být popsány jasněji a/nebo musí být definovány a odsouhlaseny relevantní standardy kvality. Pouhé akademické hodnoty nebo názvy povolání již jsou málo, protože nejsou dostatečně vypovídající. Šíření dodatku k diplomu a dodatku k osvědčení v rámci Europassu lze považovat za první krok na této cestě. To však nestačí, mají-li být národní kvalifikace jasně přiřazeny ke kvalifikačním kategoriím EQF. Například příslušná pravidla pro zkoušky a akreditační orgány musí demonstrovat, že tyto výsledky byly skutečně dosaženy danou vzdělávací cestou. Jinak nemůže vzniknout vzájemná důvěra v kvalitu kvalifikací a profesní přípravy v jiné zemi. Nové způsoby validace a akreditace výsledků formálního nebo neformálního vzdělávání musí být také poskytnuty těm, kdo mění svou profesní dráhu (včetně migrantů). Rada po mnoho let volala po uznávání takových výsledků vzdělávání a evropský systém kreditů pro odborné vzdělávání a přípravu a pro vysokoškolské vzdělávání jsou částečně navrženy k tomu, aby toto uznávání usnadňovaly.

Spojení mezi Boloňským a Kodaňským procesem podpořené EQF, ECTS/ECVET

Stejně jako Kodaňský, tak i Boloňský proces spolupráce mezi vysokými školami, který byl zahájen koncem 90. let s podporou Rady Evropy a Evropské komise a od té doby úspěšně realizován ve většině evropských zemí, podporuje spolupráci mezi poskytovateli vzdělávání, výměny učitelů a studentů, rozvoj Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání (*European Higher*

Education Area – EHEA) a rámce kvalifikací. Šestá až osmá úroveň charakteristik EQF byla upravena v souladu s deskriptory výsledků vzdělávání ve vysokém školství v Evropě, tzv. Dublinskými deskriptory. Ty byly ponechány ve velmi všeobecné podobě, jsou však vzájemně kompatibilní. Nicméně relevantní úrovně v EQF nepředpokládají nezbytně získání hodnotí obvyklých ve vysokoškolském vzdělávání (bakalář, magistr nebo doktor) a nejsou založeny na nějaké minimální délce studia v uznané vysokoškolské instituci nebo jejím ekvivalentu. Proto úrovně EQF přímo neodpovídají určitým kvalifikacím nebo hodnotem ve formálním vzdělávacím systému. Měly by být přístupné lidem, kteří se rozhodnou změnit svou profesní dráhu, a uchazečům bez formálních kvalifikací za předpokladu, že byly formálně evaluovány a akreditovány kompetentními orgány.

Od roku 2000 dochází k enormnímu zvýšení počtu studentů, kteří absolvují části studia v jiných evropských zemích, např. v rámci programu Erasmus, a mohou doložit výsledky svého učení s pomocí ECTS. Kromě členských států EU dochází ke zvýšení počtu výměn studentů i v jiných evropských zemích, včetně Ruska a Ukrajiny. Tyto výměny také podporuje EU.

Od roku 2002 obhajují političtí činitelé odpovědní za Kodaňský proces v Evropské radě a v Evropském parlamentu srovnatelný vývoj také v oblasti odborného vzdělávání a přípravy (OVP) a celoživotního vzdělávání. Záměrem je dosáhnout podobného množství účastníků výměn jako je tomu v programu Erasmus. Dřívější výměny, např. na základě programů Sokrates nebo Leonardo da Vinci, byly v tomto směru relativně neuspokojivé a bylo konstatováno, že jedna z překážek spočívá především ve skutečnosti, že období vzdělávání absolvovaná v jiných členských státech nebyla v zemi původu často brána v úvahu nebo považována za součást kvalifikace. Systém ECVET, který je v současné době vytvářen, by měl tuto situaci napravit.

Koncem října 2006 předložila Komise pracovní dokument navrhuující takový systém nejprve ke konzultacím v členských státech. Systém byl vypracován odbornou pracovní skupinou, kterou ustavila Komise koncem roku 2003 ve spolupráci s experty na OVP v zainteresovaných členských státech. V tomto vývoji hrál Cedefop velkou roli. Jednak zkoumal výchozí body v členských státech, jednak nechal vypracovat expertní posudek na typologii znalostí, dovedností a kompetencí.² Je třeba také zdůraznit, že jakmile tato pracovní skupina začala splnit svůj úkol, jiný expertní posudek se zaměřil na vytvoření referenčních úrovní a zón vzájemné důvěry, což bylo považováno za podstatné pro učinění pokroku v ECVET. Tato studie, kterou

vypracoval Úřad pro kvalifikace a kurikulum (*Qualifications and Curriculum Authority* – QCA) v úzké spolupráci s odborníky z mnoha členských států, byla dále dotvářena expertní skupinou EQF a umožnila jí učinit rychlý pokrok v koncepci EQF. To znamená, že odborná pracovní skupina pro ECVET poskytla stimul pro vytvoření EQF. Bez takového referenčního rámce úrovní profesní přípravy/kvalifikací nebo výsledků učení je obtížné diskutovat o srovnatelných jednotkách učení nebo obdobích profesní přípravy, na jejichž základě mohou být výměny tohoto druhu recipročně shromažďovány a přenášeny.

EQF lze považovat za další vývoj struktury úrovní profesní přípravy, označované v době realizace rozhodnutí Rady ze dne 16. července 1985 o srovnatelnosti kvalifikací získaných odborným vzděláváním mezi členskými státy Evropského společenství³ jako referenční rámec (*reference framework*).

Navrhovaný EQF a ECVET nebo návrh dalšího rozvoje ECTS by se měly vzájemně podporovat a v pravý čas být přeměněny ve společný kreditní systém. Otázku, zda bude možné tyto dva systémy (ECTS a ECVET) v dohledné budoucnosti integrovat způsobem požadovaným politickými činiteli, nelze zatím zodpovědět. Na rozdíl od ECVET je současný ECTS založen spíše na vstupních kategoriích než na výsledcích. Zda se ECVET může zcela obejít bez vstupních kategorií, se však zjistí až v průběhu realizace systému.

Vytváření národních rámců kvalifikací (NRK)

Některé členské státy už mají dlouhou tradici vytváření rámců kvalifikací, zatímco jiné je začaly vytvářet teprve nedávno. Pouze několik členských či nečlenských států EU má v současnosti všeobsažný NRK.⁴ Francie má v tomto směru tradici počínající již v 70. letech minulého století. Rámec byl součástí tzv. plánování (*planification*) a sloužil k vytvoření transparentnosti a srovnatelnosti neboli homologace (*homologation*) kvalifikací pod záštitou ministerstva školství nebo ministerstva zaměstnanosti v kontextu další profesní přípravy.

V polovině 80. let zavedlo NRK Spojené království, nejdříve pro profesní přípravu, a ten byl postupně aktualizován a doplňován.⁵ Od roku 2003 začalo Irsko a Skotsko pracovat na vytvoření úplných rámců kvalifikací – irský obsahuje 10 úrovní po absolvování povinného školního vzdělávání⁶ a skotský 12 úrovní, včetně výsledků již dosažených v povinném vzdělávání. Ve Skotsku je také ustaveno užší spojení mezi rámcem kvalifikací a systémem kreditů (*Scottish Credit and Qualifications Framework* – SCQF).⁷ V současné době již jsou k dispozici čerstvé zkušenosti s tímto úplným rámcem kvalifikací.

Podobné rámce kvalifikací byly ustanoveny také v jiných anglicky mluvících regionech, např. v Austrálii, na Novém Zélandu a v Jižní Africe. Mají různé úkoly, cíle a právní základy. Některé slouží jen k orientaci, jiné jsou právně závazné pro poskytovatele vzdělávání a pro zkušební orgány.

Je již jasné, že průběžná zjištění a návrhy pracovních skupin a Evropské komise týkající se EQF a kreditního systému v zásadě evokovaly pozitivní odezvu v nových členských státech.

O důsledcích se v Německu diskutuje od roku 2005. Německá vláda s podporou průmyslu zvažuje první krok k vytvoření NRK. Německo má zvláštní zájem na udržení a rozšíření profesní přípravy, která je organizována hlavně v podnicích, jako atraktivní možnosti volby tak, aby udrželo „profesní“ pojetí a učinilo školní i podnikové kvalifikace více vzájemně zaměnitelné, a aby skombinovalo/vzájemně propojilo OVP s vysokoškolským vzděláváním a s dalším vzděláváním.

Závěry

Německé prezidentství si stanovilo za cíl přijmou navrhovaný EQF a významně pokročit s ECVET v prvním pololetí 2007. Konzultační fáze kreditního systému byla v té době uzavřena a bylo přijato rozhodnutí o tom, v jaké formě má být realizován. Probíhalo několik pilotních pokusů a studií přidružených problémů. V roce 2007 byl zahájen nový program EU nazvaný Celoživotní vzdělávání, který je lépe financován, a má nadále podporovat mobilitu a spolupráci ve vzdělávání a profesní přípravě v Evropě. V Helsinském komuniké z prosince 2006⁸ ministři školství zdůraznili, že se práce v příštích letech bude zaměřovat na zavádění EQF a kreditního systému z hlediska dosahování větší mobility pro vzdělávající se lidi v Evropě a prostřednictvím užší spolupráce na další rozvoj OVP.

V mnohých členských státech již tato debata nabrala na dynamice a zdá se nezastavitelná. Uvidíme, zda tyto nové nástroje povedou k praktické akci, a zda dynamika bude udržena a nová doporučení budou v členských státech do roku 2010 efektivně realizována. Otevřený koordinační proces, který je použit v politice vzdělávání a zaměstnanosti EU, musí být více podporován a evaluován. Ukazatele a kritéria nestačí, je třeba vyvodit nezbytné závěry a trvalé akce na podporu zainteresovaných stran v členských státech.

Vzdělávací program je určitě jedním z prostředků účinné podpory a jiný spočívá ve zlepšování dalšího vzdělávání učitelů a mistrů a ve zvyšování kvality a kvantity nabídky programů OVP, které se mají stát vhodné pro Evropu při současné podpoře vícejazyčnosti (nejen angličtiny) v OVP. Trvalá podpora mobility

vzdělávajících se lidí bude fungovat jen tehdy, pokud se otevrou národní trhy práce a začne existovat evropský trh práce. V současné době jsme od toho ještě daleko. V mnoha zemích projevují instituce i velká část obyvatel separatistické či protekcionistické tendence, zejména vzhledem k uchazečům o zaměstnání ze zemí střední a východní Evropy, i když k očekávanému přílivu tisíců pracovníků po rozšíření EU nedošlo.

Nejen geografická, nýbrž i profesní mobilita bere lidem jejich jistoty, jak ukazuje šetření Eurobarometru z roku 2006. Pouze 20 % Němců, Rakušanů a Řeků je ochotných změnit v průběhu života povolání; Dáni, Švédí, Češi a Slováci víc inklinují ke změně – asi 60 %. Dokonce i Francouzi jsou s 50 % nad evropským průměrem (40 %).

Mladší generace je lépe připravena na změny, jak ukázalo šetření mládeže v Německu (Shell, 2006). Přínosem mohou být děti a mladí lidé z etnických menšin, u nichž je třeba podporovat dvojjazyčnost. Schopnost komunikovat jak v místním, tak v původním nebo cizím jazyce hraje stále roli v získávání vyšších profesních kvalifikací.

OVP musí předávat nejen kvalitní odborné vzdělávání a odpovídající způsobilosti, nýbrž také pěstovat ústní a písemný jazykový projev tak, jak je tomu v programech vysokoškolského vzdělávání. K tomu jsou důležité kompetence sociální komunikace (*soft skills*), které jsou podmínkou přístupu do dalšího vzdělávání a podporou profesní i geografické mobility.

Anna Konopásková

---

¹ *Doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. dubna 2008 o zavedení evropského rámce kvalifikací pro celoživotní učení. Úř. věst., 2008, C 111, s. 1-7.*

² *Typology of knowledge, skills and competences: clarification of the concept and prototype / Jonathan Winterton, Françoise Delamare - Le Deist, Emma Stringfellow. Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 2006. (Cedefop Reference series ; Sv. 64) ISBN 92-896-0427-1*

³ *Úř. věst. L 199, 31.7.1985, s. 56—59.*

⁴ *Viz též K čemu slouží národní rámce kvalifikací? Zpravodaj, 2005, č. 12.*

⁵ *Rámce kvalifikací používané v UK. Zpravodaj, 2005, č. 11.*

⁶ *Národní rámec kvalifikací v Irsku. Zpravodaj, 2005, č. 7/8.*

⁷ *Skotský rámec kreditů a kvalifikací. Zpravodaj, 2005, č. 11.*

⁸ *Pozadí Helsinského komuniké a Helsinské komuniké. Zpravodaj, příloha II/2007.*

Pramen: Sellin, Burkart. The proposal for a European Qualifications Framework. Making it a reality – possibilities and limitations. Europea journal of vocational training, 2007/3 – 2008/1, No. 42/43, p. 4-18.

Co nového v časopisech

<p>Formation Emploi</p> <p>GAUDU, François De la flexicurité à la sécurité sociale professionnelle : l'emploi entre mobilité et stabilité. [<i>Od flexikurity k profesnímu sociálnímu zabezpečení. Zaměstnání mezi mobilitou a stabilitou.</i>] Formation Emploi, 2008, No. 101, p. 71-88, lit. 29.</p> <p>Francouzská diskuse o reformě pracovního práva v evropském kontextu. Pod označením „profesní sociální zabezpečení“ a „flexikurita“ probíhají dvě velmi blízké debaty v rámci Francie i v rámci Evropy. Článek zkoumá nejprve strategie flexikurity. Potom uvažuje o jejich realizaci, která je zatím ve Francii ve stadiu váhavých pokusů. V současnosti není možné říci, která ze dvou možností uspěje, zda proces sestupné spirály, nebo vytvoření nového systému, který bude v souladu s evropskou kontinentální tradicí.</p>	<p>WITORSKI, Richard Professionnaliser la formation : enjeux, modalités, difficultés. [<i>Profesionalizovat odborné vzdělávání: výzvy, způsoby, problémy.</i>] Formation Emploi, 2008, No. 101, p. 105-117, 1 tab., lit. 28.</p> <p>Která nabídka profesní přípravy se dnes nedovolává profesionalizačních vizí? Najednou má profesionalizace vliv v zádech, protože je podporována národní i evropskou politikou, která má vliv na organizaci počáteční a další profesní přípravy, a je velebena soukromým sektorem. Autor článku se zamýšlí nad důvody, pro které profesionalizace nabídky počáteční a další profesní přípravy probíhá ve Francii již několik desetiletí, nad druhy přijatých opatření a nad problémy s uváděním principů profesionalizace do praxe.</p>
<p>MOREAU, Gilles Apprentissage : une singulière métamorphose. [<i>Učňovství: podivná metamorfóza.</i>] Formation Emploi, 2008, No. 101, p. 119-133, 1 graf, lit. 51.</p> <p>Učňovství v podniku zažilo v uplynulých třiceti letech velký rozmach. V 60. letech bylo zavrhováno, dnes však tvoří znovu uznávanou cestu profesní přípravy. Hospodářské souvislosti, reformy a problémy s přechodem mladých lidí ze školy do zaměstnání vysvětlují jeho dříve nepředvídaný nový rozkvět. Tento návrat učňovství je přesto podivný: zvyšující se členitost, trvalé nedostatečné zastoupení dívek a mladých lidí imigrantského původu a zesílený význam společenského a školního dědictví ukazují, že je metamorfóza ne nedokonalá; je také paradoxní, protože spása učňovství by nebyla možná bez jeho posílení tím, že zahrnuje školu, to znamená bez institucionalizace a scholarizace.</p>	<p>FELOUZIS, Georges Des mondes incertains : les universités, les diplômés et l'emploi. [<i>Nejisté světy: univerzity, diplomy a zaměstnanost.</i>] Formation Emploi, 2008, No. 101, p. 136-147, 1 tab., 1 graf., lit. 35.</p> <p>Cesty začleňování mladých lidí s vysokoškolskými diplomem jsou stále složitější. To vyplývá jak ze změn na univerzitách, tak ze změn na trhu práce. Aspekty tohoto problému v profesní přípravě a v přechodu ze školy do zaměstnání jsou v oblasti společenských věd často zkoumány odděleně, i když jsou tyto dvě domény sociologického výzkumu strukturovány podle stejných mechanismů a podléhají stejné logice. Nejednoduše v tom smyslu, že jedno může vysvětlovat druhé, nýbrž ve smyslu, že obě mohou být vystihovány připisováním ke stejným kategoriím, např. trhu vysokoškolského vzdělávání a zaměstnanosti, segmentovaným systémům a standardům kvality a zejména nejistotě, která nyní panuje ve vysokoškolských kvalifikacích. Problémem podle autora není množství diplomů, ale nejistota o jejich kvalitě.</p>
<p>DUBAR, Claude Les changements possibles du système français de formation continue. [<i>Možné změny francouzského systému dalšího vzdělávání.</i>] Formation Emploi, 2008, No. 101, p. 167-182, lit.: 55.</p> <p>Francouzský systém profesní přípravy dává přednost "matrici" spojující vzdělávání a práci, financované podniky a modelu krátkých adaptačních stáží na úkor modelů zahrnujících dlouhá období veřejně financovaného vzdělávání (v mnoha případech večerních kurzů) jako prostředku sociálního vzestupu, či privilegovaných kulturní rozvoj, občanství a celoživotní vzdělávání. Legislativa schválená v r. 2002 a 2004 má vnést do tohoto systému rovnováhu. Lze předpokládat 4 druhy změn: zvýšení odpovědnosti dospělých za jejich vlastní vzdělávání, snížení nerovnosti, zlepšování efektivnosti profesní přípravy pro zaměstnance i nezaměstnané a zaměření na poptávku spíše než na nabídku.</p>	<p>MAYEN, Patrick et MÉTRAL, Jean-François Compétences et validation des acquis de l'expérience. [<i>Kompetence a validace zkušeností nabytých praxí.</i>] Formation Emploi, 2008, No. 101, p. 183-197, lit. 24.</p> <p>Koncept kompetence v kontextu různých kategorií odborníků pracujících v oblasti validace vzdělání získaného ze zkušenosti (<i>validation des acquis de l'expérience</i> - VAE), včetně členů porot, mentorů, poradců apod. V první části článku se zkoumá, do jaké míry je koncept kompetence explicitně používán v různých aktivitách. Ve druhé části se navrhuje nejprve analyzovat argumenty, které kandidáti chtějí předložit, aby dosvědčili své dosavadní zkušenosti a činnosti. Autoři článku se snaží zjistit, oč se zajímá porota při zkoumání minulých zkušeností kandidáta. Tato zjištění mohou osvětlit, jak je koncept kompetence skutečně aplikován na pracovní zkušenosti, jak je označován a hodnocen.</p>

Nové knihy v knihovně

JINDROVÁ, Jaroslava a PASIENKA, Antonín.

Portugalsko-český slovník = Dicionário português-checo. 1. vyd. Voznice : Leda, 2005. 669 s. ISBN 80-7335-061-0

Sg. 26553

*madeira*₁ f dřevo, dříví, les; *madeira*₂ m *madeira* (vino); *madeiramento* trámoví; *madeiro* m kláda, trám, břevno

KALOUSKOVÁ, Pavla a VOJTĚCH, Jiří.

Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol - souhrnný pohled. Praha : Národní ústav odborného vzdělávání, 2008. 44 s. (Vzdělávání - informace - poradenství)

Sg. 26565

U vysokoškoláků je největší důležitost přikládána schopnosti řešit problém, nést zodpovědnost, komunikačním schopnostem, schopnosti rozhodovat se, ochotě učit se, zběhlosti v zacházení s informacemi a v používání výpočetní techniky.

FOLTÝN, Dušan a kol.

Prameny paměti : sedm kapitol o kulturně historickém dědictví pro potřeby výchovné praxe. Dušan Foltýn, Kateřina Charvátová, Petr Meduna, Radka Schmelzová, Vanda Skálová, Karel Stibral, Jiří Woitsch, Jana Zahradníková, Dana Zajoncová. Praha : Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2008. 303 s. ISBN 978-80-7290-352-8 Sg. 26564

Celý tehdejší slovanský svět se pohybuje na hranici maximálního zjednodušení hmotné kultury, je extraktem základních potřeb, zcela podřízen rychlým přesunům – vše je empiricky vypracováno k jednoduché funkčnosti a současně uniformitě a ta pochopitelně budí zdání primitivního světa. Poměrně snadno zjistíme, jak takové zdání může být ošidné. Slovanský dům té doby je téměř le corbusiérůvský model bydlení s technickým řešením panelákového jádra – vše je úsporné a funkční, snadno postavitelné a snadno také opustitelné.

PARKAN, František a kol.

Výchova ke vztahu ke kulturně historickému dědictví : metodická příručka. Praha : Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2008. 168 s. + CD ISBN 978-80-7290-287-3

Sg. 26563

... zkušenosti organizátoři zážitkových programů kladou ... velký důraz na vyjasnění rolí všech dospělých účastníků programu. Má-li být program plnohodnotnou součástí školního vzdělávání, nelze z něj učitele provázejícího žáky vyloučit. Nelze se ani spokojit s tím, že nebude přítomen. Jeho role je nezastupitelná.

MORSCHITZKY, Hans a SATOR, Sigrid.

Když duše mluví řečí těla : stručný přehled psychosomatiky. 1. vyd. Praha : Portál, 2007. 181 s. (Spektrum)

ISBN 978-80-7367-218-8

Sg. 26562

Pacienti s psychosomatickými chorobami často dlouho nechápou společné a vzájemné působení těla a duše. Ostře oddělují oblast těla od oblasti duše a přiklánějí se k tomu, aby jejich nemoc byla léčena jednostranně, ryze tělesně (a zástupci příslušných lékařských oborů je v tom často ještě utvrzují.

VYBÍRAL, Zbyněk.

Lži, polopravdy a pravda v lidské komunikaci. 2. vyd. Praha : Portál, 2008. 175 s. ISBN 978-80-7367-429-8

Sg. 26561

Připustíme tedy, že existuje velká lež a menší lež a malá lež a zanedbatelná lež... Že existují lži, které jsou zásadní, a existují takové, nad nimiž lze mávnout rukou. Nejsnáze je můžeme poměřovat kritériem dosahu, účinkem lži.

Pilotní školy - zdroj inspirace : sborník příspěvků z konferencí, které proběhly v prosinci 2007 v Praze a Brně. Praha : Národní ústav odborného vzdělávání, 2008. 71 s.

ISBN 978-80-87063-08-8

Sg. 26554

Zajímavé je, že prakticky všichni sociální partneři souhlasí s tím, že je vhodné realizovat čtyřtydenní odbornou praxi. Ale to platí jen do momentu, kdy chcete, aby vám na tak dlouho umístili 20 žáků. Teoreticky by je vzali klidně i na dva měsíce...

JEZBEROVÁ, Romana, KOČKOVÁ, Dana, VAŠÁKOVÁ, Věra a FRANKLOVÁ, Zoja.

Impuls pro učňovské školství : nová závěrečná zkouška. Praha : Národní ústav odborného vzdělávání, 2008. 96 s. ISBN 978-80-87063-09-5

Sg. 26559

Písemná zkouška by měla sloužit k ověření těch kompetencí, které lze stěží zjistit praktickou zkouškou. Při uplatnění jednotného zadání ale postupně dochází k zásadnímu posunu v koncepci jejich témat. Ta by totiž měla být formulována tak, aby umožnila ověřit, zda je žák schopen aplikovat základní odborné i obecné teoretické vědomosti při řešení úkolů souvisejících s praktickým výkonem povolání.

Koncepce nové závěrečné zkoušky v oborech středního vzdělání s výučním listem. Romana Jezberová a řešitelský tým projektu Kvalita I - NZZ. Praha : Národní ústav odborného vzdělávání, 2008. -- 58 s.

Sg. 26555

Závěrečná zkouška je řadou pedagogů i odborníků z praxe pokládána za zkoušku vyhradně odbornou, která formálně potvrzuje, že žáci dosáhli příslušnou odbornou kvalifikaci. Toto pojetí nezohledňuje potřebu připravit absolventy tak, aby se dokázali vyrovnat se změnami na trhu práce (tzn. byli schopni měnit zaměstnání, získávat nové poznatky v průběhu celého života atd.).

JEZBEROVÁ, Romana a KOFROŇOVÁ, Olga.

Vývoj koncepce nové závěrečné závěrečné zkoušky v oborech vzdělání s výučním listem. Praha : Národní ústav odborného vzdělávání, 2007. 40 s.

Sg. 26556

Celkově lze konstatovat, že respondenti výrazně preferují existující pojetí ústní zkoušky založené na losování tématu, které bude předmětem zkoušení. Přitom ovšem velmi záleží na tom, aby losovaná témata nebyla otázkami zaměřenými na vědomosti z jednotlivých předmětů.

PRICE, Geoff.

Dospívání kluků. 1. vyd. Praha : Portál, 2007. 127 s. Název orig.: Puberty boy. ISBN 978-80-7367-212-6 Sg. 26478

Znovuobjevené knihy

J. J. Rousseau a jeho pedagogický odkaz : výbor z pedagogického díla. 1. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1967. 158 s. (Z dějin pedagogiky) Sg. 20682

Rousseauova teorie měla mimořádný ohlas. Matky se vracely ke svým dětem. Rodiny utvářely prostředí podle zásad přirozené a svobodné výchovy. Byl to ohlas celoevropský. Ruská carevna Kateřina II. zakázala tělesné tresty ve školách.

LESNÝ, Ivan

Zpráva o nemocech mocných : významné historické postavy očima neurologa. 1. vyd. Praha : Horizont, 1984. 249 s.

Sg. 23761

Caligula - Claudius - Karel IV. - Václav IV. - Karel VI. - Richard III. - Rudolf II. - Valdštejn - Napoleon - Lord Byron - Vilém II.

Velmi dobře si vedl zpočátku mladý král i ve své odpovědnosti za právo, bezpečnost a spravedlnost. Kronikář o něm praví, že „kdyby někdo za jeho dnů zlato na hlavě nesl nebo cestou šel nebo jel, nižádný by mu nic neudělal“. To se tehdy dalo říci o málokteré evropské zemi. Jeho pochůzky v přestrojení po Praze, kdy zjišťoval, zda pekaři nešidí na chlebu či řezníci na mase, se staly legendou. Chránil měšťany proti zvlášť šlechtě, bránil proti pronásledování i židovské obchodníky. Ale záhy se všechno změnilo.

Dějiny českého výtvarného umění II/1. Od počátků renesance do závěru baroka. 1. vyd. Praha : Academia, 1989. 390 s. Sg. 23768-3

Valná většina předbělohorských tisků se neobešla bez výtvarné ozdoby. Typickým nositelem ornamentálního i figurálního dekoru je v této době především titulní strana – to jest nový prvek, který do knižní tvorby zavedl právě knihtisk; její kompozice operuje buď jen s estetickou úpravou typografické sazby, eventuálně v kombinaci s nápisovými štočky, nebo je naopak zdůrazněna bohatým dřevorezovým rámem z jednoho či ze čtyř kusů, anebo rámem portálového typu – titul knihy je pak zasazen do jejich vnitřního pole. Druhé hlavní místo zaujímají iniciály, pokračovatelky rukopisné tradice...

LEHÁR, Jan.

Nejstarší česká epika ; Dalimilova kronika, Alexandreida, první veršované legendy. 1. vyd. Praha : Vyšehrad, 1983. 230 s. Sg. 23678

Je však příznačné, že s turnaji sice podle Zbraslavské kroniky pronikla do Čech vyspělejší kultura, ale jejich hlavní smysl vidí i ona jinde: jsou výcvikem ke skutečnému boji, mladí šlechtici se v nich učí odolávat nepříteli stydlíce se snášet urážky „ab extraneis“. A naopak autor Dalimilovy kroniky sice neodsuzuje turnaje příkře, ale nedůsledně: jakmile v nich nevidí pouhý aristokratický sport, jakmile přinášejí slávu českým rodům a tím celému národu, dívá se na ně jinak, ať mluví o třech českých pánech, kteří si při volbě římského krále dobyli nové erby, nebo o Janu z Michalovic, který „ctně a právě kláv“ projel napříč Evropou.

Zajímavé internetové adresy

Český klub skeptiků

SISYFOS vznikl v roce 1995. Dnes má téměř 400 členů nejrozličnějších profesí, vzdělání a věku. Dvě třetiny členstva mají vysokoškolské vzdělání, vysoký je podíl přírodovědců, techniků a lékařů. Od roku 2000 je SISYFOS členem Rady vědeckých společností ČR. Klasickým skeptickým tématem jsou okultní, ezoterické a paranormální názory, aktivity a jevy, např.: astrologie, keltománie, numerologie, tzv. ufologie, proutkaření, poltergeisti, posmrtný život, kryptozoologie, pseudohistorie, zázraky, kreacionismus, parapsychologie, alternativní, resp. nekonvenční medicína apod. Vyjadřují se i k jiným „alternativním“ oborům – odkaz je na článek o waldorfských školách. <http://www.sysifos.cz/index.php?id=vypis&sec=1196154573>

Nový webový portál UNESCO pro vzdělávání

Navigace je zjednodušená, grafika omezena na minimum. Stránky jsou přehlednější a lépe se na nich vyhledává. <http://portal.unesco.org/education>

Informační vzdělávání a informační gramotnost

Odborná komise pro informační vzdělávání a informační gramotnost na vysokých školách (součást Asociace knihoven vysokých škol ČR) vypracovala doporučující materiál s názvem *Koncepce informačního vzdělávání na vysokých školách v České republice*. <http://knihovny.cvut.cz/ivig/koncepce.html>

Zpravodaj – Odborné vzdělávání v zahraničí vydává Národní ústav odborného vzdělávání, Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10, www.nuov.cz.
Redaktorka: Anna Konopásková, anna.konopaskova@nuov.cz, tel. 274 022 133, fax 274 863 380.